

Biblioteca V. A. Urechia și conceptul deschiderii globale

Valentina ONET, bibliotecar secția Colecții Speciale
Biblioteca "V. A. Urechia", Galați, România

Istoria fiecărei biblioteci este fascinantă prin frumusețea, bogăția documentară, reflectând imaginea omului care a format-o, cu o dragoste luminată.

Biblioteca V. A. Urechia poate fi considerată o emblemă culturală a orașului Galați, or, prin colecțiile sale, care au avut un rol esențial în păstrarea identității culturale a comunității, instituția a reprezentat și reprezintă o inepuizabilă sursă de informații.

Biblioteca Publică V. A. Urechia face parte din primele opt biblioteci publice din România, înființate în secolul al XIX-lea, alături de bibliotecile publice de la Brașov, București, Sibiu, Buzău, Argeș, Brăila.

Înființată prin Decret regal în 1889 și inaugurată în 1890, ea are ca nucleu donația academicianului Vasile Alexandrescu Urechia (1834 - 1901), personalitate remarcabilă a învățământului și culturii românești de la sfârșitul sec. al XIX-lea.

Ce este specific Bibliotecii Urechia, ce îi dă unicitate? Consider că a fost constituită după un plan bine conturat, de a înființa o bibliotecă publică, o colecție enciclopedică, de o reală valoare documentară, dar în care să primeze fondul DACO - ROMANICA, respectiv cărțile străine cu știri despre români, care atestă originea latină și romanitatea poporului nostru, izvoare străine în care figurează marturii istorice incontestabile referitoare la originea daco - romană și continuitatea românilor, mărturii antice și medie-

vale despre strămoșii noștri, dănuirea lor istorică, tenacitatea lor, respectiv colecționarea, în special, a cărților cu referiri la istoria și civilizația românească.

V. A. Urechia a fost un pasionat cercetător al izvoarelor istoriei naționale, un împătimit bibliofil care a adunat tipărituri în ediții rare și prețioase, manuscrise orientale, incunabule, biblioteca clasică cu autori greci și romani, produse ale tipografiilor vestite din țară și din străinătate din sec. XVI- și XVII.

Colecțiile speciale ale Bibliotecii V. A. Urechia, născute din nucleul inițial al bibliotecii, conservă cartea veche rară, bibliofilă, manuscrisele care definesc patrimoniul de excepție, tezaurul cultural, dăruit în cea mai mare parte de cărturarul bibliofil V. A. Urechia, un moldovean romantic și vizionar, care a intuit că la Galați vor veni mulți tineri din toată Moldova dar și din Basarabia să studieze și, drept urmare, avea să daruiască gălățenilor averea sa – biblioteca personală, adunată timp de peste 40 de ani din salariul de profesor universitar.

Patrimoniul bibliofil dobândit inițial, s-a îmbogățit treptat, în primul rând prin donații de la personalități ale culturii române și instituții culturale: Academia Română, Vasile Kogalniceanu, C. Brăescu, Institutul C. Negri, Moise Pacu, Edi-

**Confluente
Bibliologice 3 - 4, 2007**

torii - librari Frații Șaraga - Iași, P.S.S. Episcopul Dunării de Jos, Parthenie S. Clinceni, Ralian și Ignat Samitca, librari - editori, Craiova, Ministerul Instrucțiunii Publice, Comitetul permanent al Jud. Covurlui, Primăria Comunei Galați, Dimitrie Sturza, Regele Carol I, Biblioteca Ateneului Român, PS. Episcopul Pimen, actrița Aristizza Romanescu etc.

Structurate, pornind de la specificitatea materialului documentar, respectiv: manuscrise straine și românești, scrisori autografe, carte românească veche (1508 - 1830), carte românească cu alfabet de tranziție (1831 - 1865), carte străină veche (1472 - 1800), stampe, hărți vechi, atlase, fotografii, cărți poștale ilustrate, arhivă și foi volante, ex-librisuri, piesele de bibliofilie românească și străină conservate la Secția Colecții Speciale au fost selectate după valoarea conferită de vechime, raritate, unicitatea fiecărei piese.

I. INCUNABULE

Colecțiile speciale ale Bibliotecii V. A. Urechia, conservă 12 incunabule, tipărituri prețioase, datînd din faza de „leagăn” a tiparului (tipărite în Italia (6), Germania (5), Belgia(1)).

Cel mai vechi incunabul ce figurează în colecțiile Bibliotecii Urechia, datează din 1472: *De Consolatione Theologiae / Johannes de Tambaco*. - Strasbourg: Typ. Georg Reyser,

Rarissim este și incunabulul: *Liber ruralia commodorum/Petrus de Crescesntis*.- Louvain (Belgia).- Johann von Paderborn, 9dec. 1474, cel mai vechi incunabul imprimat la Louvain, care are pe primele foi liminare ample note în limba franceza veche, datate de specialiști cu începutul sec.XVI, reprezentînd un tratat de farmacologie medievală, necunoscut cercetătorilor europeni.

Un unicat în România este incunabulul: *Tractatum de moribus conditionibus et nequicia turcorum / Captivus Septecastrensis*.- Urach(Germania): Konrad Fyner, 1481(?). Autorul, cunoscut în istoriografie ca Giorgios de Hungaria, un transilvănean, prizonier la turci între 1438 - 1458, a scris acest prim „tratată” despre

obiceiurile turcilor, tipărit prima dată în 1480 la Roma.(alte 3 ediții datează din 1480, 1490, 1500 și au apărut la Cloniae, iar între anii 1508 - 1596 au mai apărut alte 11 ediții, dovadă a succesului de care s-a bucurt).

Incunabul „*Historia del popolo fiorentino*”/Leonardo Bruni.- Venezia:GiacomoRossi, 12 feb. 1476 (coligat cu *Historia fiorentinal* Poggio Bracciolini.- Venezia: Giacomo di Rossi, 8 mart.1476), unic în bibliotecile din țara noastră, este important atît prin raritate cît și prin faptul că acest volum conține unele știri despre daci, referindu-se la cucerirea Dobrogei în campania din anii 72-71 î.e.n., a lui M. Terentius Varro Lucullus.

II. ELZEVIRE

Arta tipografică în sec. XVII, este dominată de activitatea Casei Elzevir, care s-a impus culturii europene prin calitatea deosebită a tiparului, frumusețea ornamentelor, frontispicii gravate, finețea hârtiei, corectitudinea și claritatea textului, imprimare elegantă, editare îngrijită, delicatețea literei și, mai ales, de preferința pentru formatul mic.

Celebrul erudit francez Gilles Menage a numit Casa Elzevir „Tiporum Pater Elegantiorum”. Si azi ne uimește litera elzevir, mică, elegantă, clară, lizibilă, creație a gravorului olandez, Chritoffel van Dyck.

Elzevirii au publicat scrierile a peste 1600 de autori, clasici și contemporani, la care se adaugă peste 3000 de teze academice. În 1820, Charles Pieters în „Annales de l'imprimerie Elsevirienne”, număra 1213 volume (968 în latină, 44 în greacă, 126 în franceză, 32 în flamană, 22 în limbi orientale, 11 în germană, 10 în italiană).

Activitatea editorială și tipografică a vestitei familii de librari olandezi Elzevir este reprezentată în colecțiile speciale ale Bibliotecii Urechia, de seria de cărți de călătorie numite *republici* (9) apărute la Leyda (*Lugd. Batavorum: Ex officina elzeviriana*) *Respublica, sive status Poloniae, Lituaniae, Prusiae, Livoniae, 1627 și 1642; Russia seu Moscovia itemque Tarta-*

ria..., 1630; Cunaei, Petri: *De Republica Hebraeorum. Libri III.* 1632; Gylji P. *De Constantino-poleos topographia. Libri IV.*, 1632; *Respublica et regni Hungariae*, 1634; *Turcici imperii status.*, 1630 și 1634 (ediție mai completă); *Respublica Bojema*, 1643.

O raritate o constituie volumul lui Benjamin de Tudela: *Itinerarium Benjaminis cum versione & notis Constantini l'Empereur*, 1633, cu text paralel latin - ebraic, dar și ediția din 1624 a N. T. *Novum testamentum*, considerată foarte corectă.

Cel mai vechi elzevir conservat de bibliotecă gălățeană datează din 1599: *Lycophronis Chalcidensis: Alexandra: Poema obscurum*. Un alt volum de literatură editat de data aceasta la Amsterdam, în 1642, și anume: *Renati Des-Cartes: Meditationes de prima philosophia*, întregește comoara de 13 elzevire.

III. CARTE STRĂINĂ RARĂ CU ȘTIRI DE SPRE ROMÂNI (1472 - 1750)

Cartea straină, poate fi considerată punctul forte al Bibliotecii gălățene - Secția Colecții Speciale: cartea de istorie cu informații despre români, istorii generale, istorii ale Poloniei, Ungariei, Rusiei, Imperiului Otoman, editate între anii 1501 - 1750), unde românii sînt definiți ca trăitori ai acestor meleaguri și apărători hotărâți ale lor.

În volumul cunoscutului genealogist german, Henningen, Hieronym – *Theatrum genealogicum.-Magdeburgi*, 1598, găsim informații despre istoria românilor, despre participarea lor la campaniile antiotomane, știri despre Matei Corvin, Petru Rareș, Iancu de Hunedoara, Ștefan cel Mare, definit ca „bărbat viteaz și războinic”, care a invins atîtea oști rusești și tatărești”, insuficient „groază și spaimă” mai ales printre turci în bătălia de la 10 ianuarie 1475.

În volumul *Chronologia lui Hieronimus Ortelius.- Nurnberg*, 1604, în care sînt descrise și luptele purtate de transilvăneni cu turcii între anii 1365 - 1603, apare portretul lui Mihai Viteazul între personalitățile epocii. Mihai murise la 9 august 1601 și în 1604 el era foarte cunoscut și

figura între personalitățile europene.

Volume care se ocupă exclusiv de istoria românilor sînt numeroase, amintim doar: *Histoire dela Moldavie et de la Valachie* / Jean - Louis Carra. - Neuchatel, 1781, *Osservazioni storiche naturali e politiche sulla Valacchia et Moldavia* / Stefan Raicevich. - Napoli, 1788,

IV. CARTE ROMÂNEASCĂ VECHĂ (1508 - 1830)

Fondul de carte românească, conservă tipărituri reprezentative, realizări ale tiparului pentru epoca 1508 - 1830, și numără circa 400 de titluri, provenind, în primul rînd, din donația cîtorului bibliotecii, istoricul V. A. Urechia, dar și din achiziții ale instituției. Pe lîngă tipărituri laice, se află cele religioase.

Cea mai veche carte românească cu dată certă este *Pravila del Govora* (1640), prima operă juridică adaptată condițiilor sociale și politice locale, (dar există un Evangheliar slavonesc, 1552, fără pagină de titlu, publicat la Brașov, important pentru că a folosit tipăritura utilizată de Macarie), *Liturghier*. - Kiev, 1629, tipărit prin grija lui Petru Movilă, *Evangheliu învățătoare*, 1642, cu xilografuri de Mihail Zugravu, capodopera tiparului din timpul domnitorului Matei Basarab, *Carte românească de învățătură* (Cazania lui Varlaam), 1643, prima carte tipărită în limba română în Moldova, carte ce a circulat intens în cele trei provincii istorice, *Indreptarea legii* (Pravila cea mare), Târgoviște, 1652, carte de legiuiri compilată după colecții bizantine, adaptată condițiilor locale, *Biblia de la București* (1688), prima tîlmăcire românească integrală a Bibliei, monument al culturii naționale, *Psaltirea în versuri a lui Dosoftei* (1673), *Evanghelia* (Snagov, 1697), Sf. Ioan Gură de Aur. *Mărgăritare*. - București, 1691, în traducerea fraților Greceanu, după originalul grecesc și tipărită prin strădania lui Antim Ivireanul, *Psaltire*, Râmnic, 1746, *Molitvenic*, Blaj, 1756, Ceas-

lov, București, 1778, *Ceaslov*, Viena, 1793, *Calendar*, Sibiu, 1794, *Molevnic*, Chișinău, 1816, *Biblia* în limba română. - Sankt Peterburg, 1819, etc.

Din colecțiile bibliotecii gălățene nu lipsește opera românului iluminist Dimitrie Cantemir, *Istoria creșterii și descreșterii Imperiului Otoman*, care a oferit lumii creștine occidentale, prețioase informații despre otomani și civilizația musulmană, instituții, cultură, religie, organizare statală, viață socială. Biblioteca Urechia deține ediția a doua, apărută la Paris, 1743 în 4 vol., în limba franceză, o ediție lipsită de elemente decorative și portrete gravate și ediția a treia, apărută la Hamburg, 1745 în două volume, în limba germană, bogat ornamentată cu portrete ale sultanilor turci, realizată de însuși Cantemir după cele ale pictorului constantinopolitan Leovhi Celebi, contemporanul sau (prima ediție a apărut la Londra, 1734, în limba engleză, numită "ediția Tindal", traducătorul în engleza după manuscrisul latin, ediție realizată prin strădania lui Antioh, fiul cel mic a lui Cantemir, aflat la Londra, în calitate de ambasador al Rusiei. Manuscrisul cantemirian se afla în SUA, în fondurile Houghton Library Harvard University din Cambridge, Massachusetts.

Cantemir este prezent și prin *Descrierea Moldovei*, Mănăstirea Neamț, 1825 și *Hronicul romano moldo - vlahilor*. - Iași, Tipografia Mitropoliei, 1835 - 1836.

V. MANUSCRISE. SCRISORI AUTOGRAFE

Pasionat colecționar de rarități bibliofile, V. A. Urechia, a lăsat Bibliotecii din Galați și o valoroasă moștenire manuscrisă. Colecția de manuscrise și scrisori autografe însumează aproximativ 3000 de u.b.

În colecțiile speciale ale bibliotecii se regăsesc manuscrise de o inestimabilă valoare, sintetizând performanțe caligrafice, artistice: câteva copii manuscrise de largă circulație, precum *Florea darurilor*, *Istoria despre Arghir cel frumos și despre Elena cea frumoasă*, miscela-

nee cu narațiuni moralizatoare, laice, religioase, *Condica Almăjeană* (1819), (cuprinzând documente din perioada 1595 - 1819, din comune din jud. Dolj și Mehedinți), *Condica lui Caragea*, scrisă după 1838.

Biblioteca V. A. Urechia conservă ca piese de o deosebită raritate, două manuscrise Alecsandri: *Papagalul simpatic*, (manuscris ce cuprinde, cu unele modificări, cap. II, III din nuvela *Mărgarita* scrisă în 1870, publicată postum, manuscris trimis de autor lui V. A. Urechia, care îl publica în 1880 la loc de cinste în „Albumul Macedo - român”), drama *Ovidiu* (1884) dar și 14 scrisori autografe ale marelui poet român, adresate lui M. Kogălniceanu, V. Pogor, V. A. Urechia, Aristizza Romanescu, între anii 1867 - 1889.

Vasile Alecsandri a dispus prin testament ca toate manuscrisele sale să fie dăruite Academiei Române.

Manuscrisul bruion păstrat la Galați este varianta în 4 acte publicată pentru prima dată în *Convorbiri literare* (1885) (tradusă în limba germană și publicată de Adolf Stern în *Romanische Revue*, 1886) și în volumul *Ovid. Schauspiel in vier Aufzügen*, Sibiu, 1886).

Ovidiu: Dramă în 4 acte și versuri - în prima versiune, Mircești, nov. 1884, operă de atelier, este păstrat integral la Biblioteca V. A. Urechia, prin donația de la actrița preferată a lui Alecsandri, Aristizza Romanescu (pe coperta manuscrisului este indicat ca donator Haralamb Lecca). În 1889 se juca la Iași cu succes această piesă, în rolul principal fiind Aristizza Romanescu.

Acceași mare și generoasă actriță îi scria în 1899 lui Urechia, următoarele: „*Stimate Domnule Urechia, da-mi voie, de 1 ianuarie 1899, să dăruiesc Bibliotecii din Galatz, fiica D-ale, câteva scrisori ale marelui Alecsandri*”, Mehadia, iulie 1899.

De la marele om de stat Mihail Kogălniceanu, biblioteca gălățeană deține 11 manuscrise și 20 de scrisori autografe, expediate între 1859 - 1887, dintre care 12 adresate lui V. A. Ure-

chia.

Dar materialele autografe, materialul epistolar cuprinzând o vastă corespondență particulară cuprinde și alte nume de seamă ale societății românești - *Alexandru Ioan Cuza*, care într-o scrisoare din 1861, expediată din Iași, către un negustor gălățean anunța că "în curînd va fi realizată Unirea definitivă"; *Alexandru Odobescu* (1887), contribuind la ridicarea statuii lui Miron Costin, proiect al istoricului V. A. Urechia; *Dimitrie Onciul* (1898), informîndu-l pe Urechia că predă istoria românilor pentru perioada 1018 - 1400; *Iuliu Popper* (1887), descriindu-i lui Urechia explorările făcute în America de Sud; *Dimitrie Sturza* (1894) care donează bibliotecii din Galați, 93 de volume; *A. D. Xenopol* (1880), trimitea o maximă pentru *Albumul Macedo Român* etc. V. A. Urechia a purtat o corespondență bogată cu oameni de cultură și politicieni străini, majoritatea filoromâni admirabili.

Colecțiile speciale ale Bibliotecii V. A. Urechia, conservă de asemenea manuscrise de la: *George Cosbuc - Versuri*, închinat lui Urechia; 1900; *Al. Macedonski - Lui Urechia: Versuri*, 1882; *B. P. Hașdeu - Amicului N. Nicolenu / Versuri*, 1882; *Alexandru Odobescu - Ecouri ale Pindului în Carpați*, 1880; *Alexandru Vlahuță - Vechilor atenești / Versuri*; *V. A. Urechia - Biografia Majestații Sale Carol I, 1868*; *Istoria Românilor (1891 - 1900)*, pentru a aminti doar contemporanii lui Urechia.

Manuscrise străine:

Două manuscrise turcesti, aparținînd lui *Ahmed Resmi Efendi*, istoriograf, diplomat și om de stat otoman: *Descrierea Țării Românești, 1759*, o descriere amănunțită a Țării Românești, frontiera Valahiei și întinderea, județele, comunele, fluviile și fructele, situația țării, este un manuscris deosebit de frumos, cu filigran încadrat cu chenar cu foiță de aur, are ca frontispiciu o miniatură, aurie, cu motive florale, pe o hîrtie foarte fină, iar cel de-al doilea manuscrit, *Relatarea ambasadei în Prusia 1763 - 1764*, denotă preocupările orientalistice ale lui V. A. Urechia.

O raritate bibliofilă este manuscritul *Histoire des Ajaiens* redactat în 1682, publicat în 1768, la Amsterdam după un manuscrit din biblioteca La Haye, sub titlul modificat de *La Republique des philosophes, ou Histoire des Ajaiens. Ouvrage posthume de Mr. De Fontenelle* (1657 - 1757). Autorul relatează o călătorie utopică în nord - vestul Japoniei în insula Ajao locuită de un popor ateu, care trăia într-o republică democratică și egalitară. Cartea se prezintă ca o traducere a jurnalului lui Van Doelveld care cercetează această zonă, incluzând și o hartă a insulei. Acest manuscrit, complet aflat în colecțiile BVAU, a stat la baza unei ediții critice apărută în 1998 la Oxford, sub îngrijirea profesorului Hans - Gunter Funke și editat de Fundația Voltaire.

VI. BIBLIOTECI ISTORICE

Din cele trei mari biblioteci umaniste românești, de la sfîrșitul sec. XVII - mijlocul veacului al XVIII-lea, Biblioteca Urechia, deține tipărituri care au aparținut stolnicului Constantin Cantacuzino, domnitorului bibliofil Nicolae Mavrocordat, dar și tipărituri care au apărut sub patronajul lui Constantin Brîncoveanu.

VI. BIBLIOTECI ISTORICE

Din Biblioteca Stolnicului Constantin Cantacuzino, erudit om de știință, lăudat de străini pentru pasiunea de lector, V. A. Urechia, a procurat trei titluri. (din cele peste 407 titluri cu autografe ale Cantacuzinilor munteni, reconstituite sub raport bibliografic).

Din Biblioteca Stolnicului Constantin Cantacuzino, erudit om de știință, lăudat de străini pentru pasiunea de lector, V. A. Urechia, a procurat trei titluri. (din cele peste 407 titluri cu autografe ale Cantacuzinilor munteni, reconstituite sub raport bibliografic).

Știm de la Anton Maria del Chiaro, secretar domnesc care scria în 1718 că stolnicul avea o bibliotecă frumoasă, încă dinainte de 1700, „zidi vestita și bogata mănăstire Mărgineni și avea o bibliotecă frumoasă”. Marca de proprietate în forma latină, este cea mai frecventă: "Ex Libris Constantini Cantacuzeni", în scriere cursivă medievală, de o mare înclinație a literelor spre dreapta, aplicat pe pagina de titlu, sub date de apariție ale cărții.

În perioada studiilor la Padova, 1667 - 1669, stolnicul C. Cantacuzino, a cumpărat un

atlas geografic universal, sub titlul general: *La Guida del Mercurio Geografico per tutte le parti del mondo* dalle stampe di Domenico di Rossi in Roma alla Pace, 1692. Prima parte a atlasului este reprezentată de o colecție de hărți tipărită de Giovanni Giacomo de Rossi, la Roma sub titlul: *Mercurio geografico overo Guida geografica in tutte le parti del mondo*, partea a doua este alcătuită de stolnic, din câteva documente cartografice disparate, sub titlul general: *La Guida del Mercurio Geografico per tutte le parti del mondo*. Atlasul cuprinde și câteva hărți ce interesează direct geografia țărilor românești. În atlas au fost inserate de Stolnic și două hărți ale Imperiului roman, imprimate la Roma, 1669, care cuprind și Dacia antică.

Alte două titluri, poartă ex-librisul decupat al stolnicului: Lauterbach, Johannes: *De bello contra Turcas suscipiendo*. - Dresdae, 1594. Pe foia de titlu ex-libris mss. tăiat, al stolnicului C. Cantacuzino, din care au mai rămas câteva extremități. În contextul general al relatărilor despre turci sînt cuprinse și date despre populațiile românești din sec. XIV-XVI. Cel ce al doilea volum din biblioteca stolnicului Cantacuzino, este *Anthologias diaforon epigramaton palaion - Florilegii diversorum epigramatum veterum in centurias distributum...Gorlicii*, 1681. În partea de jos a fost însemnarea *Ex libris Constantini Cantacuzini*, tăiată însă de un alt posesor. Se mai observă doar bucele literelor.

Din Biblioteca Mavrocordăților, care au adunat cărți care reflectă nivelul culturii intelectuale europene din prima jumătate a secolului al XVIII - lea, din perioada domniilor sale din Moldova (1709 - 1715), deținem un ex-libris manuscris cu cerneală neagră *Ex-libris Jo Nicolaj Maur/ocordati/ Principis Moldavi/ae* pe lucrarea *Philostrati Lemnii: Opera*. - Parissis, 1608, volum cumpărat de V. A. Urechia în anul 1895, din fondurile ministerului pe anul 1894.

Din fondul fostei biblioteci brîncovenești, de la mănăstirea Hurezu, principala sa ctitorie, nu deținem tipărituri, dar statura impozantă a marelui principe român respiră prin volumul

Marele Lexicon al limbii grecești, al lui Varinus Favorinus, tipărit la Venezia, 1714, unde, în semn de mulțumire, pentru că a susținut material editarea volumului, apare portretul marelui domnitor (cu ex-libris pecetea voievodală), Constantin Brâncoveanu, un mare mecenat, mare dăruitor de cărți la mănăstiri și biserici, un cărturar implicat direct în viața spirituală a epocii sale, un real creator de cultură.

Parfumul epocii brîncovenești răzbate și de pe volumul lui Antonio Foresti (profesor de literatură și filozofie la Ferrara, rector al colegiilor din Brescia și Mantova, care a intenționat să elaboreze o istorie universală completă): *Del Mapamondo Istoric*. Tomo Quarto. Parte seconda. - Venetia: Per Girolamo Albrizzi, 1694, ce a aparținut învățatului medic al lui C. Brancoveanu, *Pantaleonis Calliarchi*. Volumul poartă *cel mai vechi ex-libris românesc figurativ*, un ex-libris gravat, tipărit de dimensiuni puțin obișnuite 190x140mm, pe foie separată: Ex-libris Pantaleonis Calliarchi philos / ophiae / ac Medic / inae / Doctoris / Celissimi principis Valach/iae/ Archiatri". Imaginea heraldică centrală reprezintă *un leu cu o coroană princiară pe cap și o pasăre în laba anterioară dreaptă*. Ex-libris datat 12 iunie 1692. Într-un chenar înflorat se găsește un text în grecește „Dintr-ale lui Pantaleon Calliarchi doctorul cel mare al prea seninei domnii a Ungrovlahiei”, iar partea de jos se citește același text în latinește (se cunosc doar 4 din acest ex-libris-uri).

Pe volumul: *Memoires pour servir a l'histoire d'Anne d'Autriche*. - Maastricht, 1782, de Francois Bertaut de Moteville, fosta doamnă de onoare a reginei Ana de Austria, se află ex-librisul de factură heraldică al domnitorului Constantin Hangerli, care cuprinde într-un cerc cu diametrul de 85 mm, delimitat de două linii paralele stema Țării Românești, străjuită de un buzdugan, însemn al puterii domnești și un hanger desprins din blazonul familiei Hangerliilor. Deasupra stemei, se află vulturul cu cruce în cioc, ce apare pentru prima oară pe vîrfurile unei stînci, străjuie o splendidă coroană princiară. Grupul heraldic al ex-libris-ului este încadrat de o

inscripție în limba greacă *Din cărțile bibliotecii domnești a prea înălțatului domn Constantin Voievod Hangerli*. Ex-librisul a fost tipărit separat pe foi volante și aplicat ulterior pe forzatul cărții, fiind aplicat pe cele trei volume existente în colecțiile Bibliotecii V. A. Urechia, cumparate de V. A. Urechia în 1892.

Alte două mari biblioteci personale renumite sunt prezente în colecțiile speciale ale Bibliotecii V. A. Urechia:

Biblioteca Poetilor Văcărești, cumpărată în anul 1894 cu suma de 1000 de lei, prin intermediul lui V. A. Urechia, ce numara 109 titluri în 204 volume. Se mai păstrează astăzi 94 de titluri în 153, lucrări istorico-geografice, social - politice, științifice și beletristice, diversitate, ce demonstrează că poezii Văcărești, au fost adepții iluminismului, de orientare enciclopedică, cu accente pe rațiune, umanitarism, pe forțele progresiste.

38 de volume, reprezentând 25 de titluri poartă ex-librisul și însemnări manuscrise, *lenăchită, Nicolae și Alecu Vacărescu*.

lenăchiță Văcărescu (1740 - 1797) prefera cartea italiană, în primul rând, și apoi pe cea franceză. Urmașii Alecu, Nicolae și Iancu Văcărescu se orientaseră exclusiv spre cartea franceză.

Pe un volum al scriitorului italian Maffei Scipione: *Della scienza chiamata cavalleresca*. Libri tre. - Roma: Presso Francesco Gonzaga, 1710, apar patru forme ale ex-libris-ului lui lenăchiță Văcărescu: *Ioannis Vakarescu - questo libro appartiene a giov. Vac. / pe pagina de titlu; De Monsieur Jean Vakarescul (p.10); Di questo libro mi servo io Giovanni Vakareskul ...Cavalerizzo* (p.12); *I. Vakaresku (cu caractere chirilice)*, iar pe volumul lui Cicero: *Leorazioni scelte*. - Venezia: Apresso Simone Occhi, 1753, apare „Ex- libris „Dell Sig. Giovanni Vacaresko”.

Alecu Vacărescu (1769 - 1799), avea un ex-libris, manuscris format doar din inițialele „A. V.” (se află pe 3 volume din colecția gălățeană).

Biblioteca V.A.Urechia din Galați posedă

23 de volume cu marca de proprietate a lui Nicolae Văcărescu (1784 - 1825), care semna: „N. V.”, și „N. Văcăresco” (Fontenelle, Bernard Le Bovier de: *Entretiens sur la pluralite des monds*. - Lyon, 1810; *Lart de juger du caractere des hommes sur leur ecriture*. - Paris, 1816.), iar pe altele aplică o parafă constituită dintr-o armură, în partea superioară cu un coif proiectat sub aripa unui vultur în plin zbor, iar în partea de jos printr-un scut în câmpul căruia se impletesc cele două inițiale ale numelui poetului „N. V”. Parafa de dimensiuni minuscule, reflectă modestia acestui reprezentant al Văcăreștilor, care folosea doar inițialele, apelînd la alfabetul latin (Kotzebue, A. Philibert ou Rapports de la societe. - Vienne, 1810; *Ligne, Prince de: Lettres et pensees*. - Vienne, 1818).

Biblioteca Gh. Asachi

Biblioteca V. A. Urechia, a primit în anul 1896 o importantă donație din partea Librăriei „Frații Șaraga”, iar 80 de titluri poartă parafă în sectorul „G. Asachi”, reprezentînd o parte din biblioteca personală a marelui cărturar, care pune în evidență amprenta unui enciclopedism de epocă: lucrări filozofice, lingvistice, literare, de matematică, arhitectură, geografice, istorice, științele naturii în limbile: germană, franceză, italiană, română, latină.

Ex-libris semnătură autografă „G. Asachi” apare doar pe 3 volume, în următoarele forme: „G. Asaki, Assakiewicz Georgius” (Vochs, Lukas: *Burgerliche Baukunst*. - Ausburg, 1780 - 1782, cu semnatura autografă: „Ex-libris G. Asaki. Leopoli 1804” și „Assakiewicz Georgius,,).

Pe volumul din *Uricariu cuprinzătoriu de hrisoave*. Partea a 2-a. - Iasi: Tip. Buciumul Român, 1852, se află înscrisă dedicația „Domnului Domn Postelnicu și Kavaleru Georgie Asaki. Cu respect. Th. Kodrescu”, iar pe volumul lui N. Bion: *Neuerofnete mathematische Wer-*

schule. - Nurnberg, 1765, apare semnătura autografă "Ex-libris Asakiewicz Georgius", cu prenume latinizat și forma polonă pentru patronim, semnătura din vremea studenției la Universitatea din Lwow.

Forma grafică "Asaki" apare și într-o dedicație către el: "Questo vocabolario e stato donato del Dottore Pezzoni al Giorgio Asaky, suo amico", pe vol.: Vocabolario italiano e latino. - Napoli, 1791.

VIII. COLECȚIA DE STAMPE

Colecția de stampe numără astăzi circa 3000 de lucrări: stampa istorică, documentară, costume, tipuri arhaice, scene militare, stampa de ornament, gravură de reproducere, portrete, scene religioase, scene mitologice, ilustrații la operele unor scriitori, peisaje, orașe europene desene, acuarelă.

Donăția de stampe, reprezintă o raritate în epocă. Dar o raritate reprezintă și alte obiecte muzeistice donate de marele bibliofil Urechia: medalii, arme, obiecte ce au aparținut unor personalități, care alcătuiau un început de muzeu, primul din orașul Galați.

V. A. Urechia aducea la Galați, stampa europeană de secol XVII - XIX, reunind nume importante din istoria gravurii: J. Callot (1594 - 1635), G. Edelinck (1640 - 1707), M. Le Jeune (1621 - 1687), N. de Larmessin (1684 - 1755), H. Daumier (1808 - 1879), A. Raffet, care a călătorit prin Moldova și Basarabia și a executat între anii 1837 - 1847, surprinzând farmecul și frumusețea acestor locuri.

Stampa românească este reprezentată de gravurile lui Th. Aman, Gh. Asachi, dar prestigiul colecției este dat de *Rembrand* (1606 - 1669), care reprezintă unul din marile capete ale artei europene. Biblioteca Urechia, posedă, prin donația fondatorului ei, un exemplar al celebrei *Culegeri de 85 de stampe originale*, (*Recueil de Quatre - vingt cinq estampes originales. Têtes, paysages et différents sujets, dessins et gravures par Rembrandt*) cuprinzând tiraje executate, la sfârșitul secolului al XVIII-lea,

de gravorul, editorul și colecționarul francez *Pierre - Francois Basan*, care în 1785, se afla în posesia plăcilor gravate în aramă de Rembrandt. Celor 85 de gravuri li se adaugă în albumul respectiv, conform foii de titlu, încă 35 de gravuri, trase de H. Basan - fiul, după moartea tatălui său, în 1797. Acest foarte prețios volum, care apare foarte rar în marile licitații internaționale, a fost achiziționat de bibliofilul V. A. Urechia în anul 1897 de la Paris. Cele 116 piese care alcătuiesc efectiv culegerea, imprimate la un secol de la moartea artistului, după plăcile lui, unele, fiind atribuite unor elevi ai lui Rembrandt, reprezintă *cea mai bogată colecție Rembrandt din țară* (în colecția Cabinetului de stampe al Academiei se află doar 55 de gravuri, iar la Muzeul de Artă - 10 gravuri).

În albumul conservat la secția Colecții Speciale de la Biblioteca V. A. Urechia se afla: un exemplar al prețuitei gravuri „Autoportret cu Sakia”(1636), „Autoportret cu pană”(1638), „Autoportret gravând”(1648), portrete cunoscute, „Batrîn cu căciulă de blană (1630), adesea citat ca și „Evreul Philo”, „Jan Six - burgmaistru (1647), „Clement de Jonghe, negustor de stampe (1651), „Micul Coppenol” (1660), două acvaforte din anii 1629 - 1634, de primă calitate „Cerșetor cu picior de lemn”, „Cerșetor cu picior de lemn stând de vorbă”, „Marea coborâre de pe cruce”(1633), un peisaj mic „Peisaj cu caleașcă”(1645), exemplar foarte rar etc.

VIII. ATLASE. HĂRȚI VECHI

Cea mai veche hartă a Moldovei *Moldaviae, finitimanemque regionum typis*, anexată de *Georg Reichersdorffer* (1500 - 1550), notar în Sibiu și secretar al reginei Maria a Ungariei, și din 1525, aflat în slujba regelui Ferdinand I de Habsburg, ca secretar regal și consilier, anexată lucrării sale: *Moldaviae quae olim Daciae pars: Chorographia*. - *Coloniae*, 1595 (ediția I din 1541 Viena, republicată la Viena în 1550) al cărui manuscris se află în Arhivele Vaticanului, redactată în limba latină, indică Galațiul, printr-un simbol urbanistic, fiind și *cea mai veche mențiune*

a orașului din documentele păstrate la Biblioteca V. A. Urechia.

Biblioteca V. A. Urechia păstrează în colecțiile speciale atlase ale unor geografi celebri: Giacomo Cantelli da Vignola (1643 - 1692), geograful și cartograful oficial al ducatului de Modena, Nicolas Sanson d'Abbeville (1600 - 1667), fondatorul Școlii Franceze de Geografie, profesorul de geografie al lui Luis al XIV, ale carui hărți figurează în *Atlas Nouveau*, editat a Paris în 1695. Impresionante prin dimensiuni, culori, bogăția informației, sînt alte două atlase *Le Nouveau Theatre du monde* editat la Leide, în 1713 și *Atlas Homannianus Matematico Historice delineatus* editat la Nurnberg în 1747.

Aura Bibliotecii V. A. Urechia, este dată de unitatea subiectului istoric, de căutarea colecționarului Urechia, de supremația aceluia fior al „românismului” în surse documentare, concept definit de patronul bibliotecii gălățene, fior ce se desprinde și din cele două culegeri editate de el: Albumul Macedo - Român (1880) și Voci latine. De la frați la frați (1894).

V. A. URECHIA, a luptat pentru sprijinirea românilor din afara granițelor, pentru realizarea unității tuturor românilor, pentru „dreptul de a vorbi românește, de a ruga pe Dumnezeu în românește, de a învăța în școală românească” (prefața la Albumul Macedo Român). În încercarea de a atrage atenția Europei asupra latinității balcanice ca parte a națiunii române, unul din cele mai importante demersuri ale lui V. A. Urechia a fost editarea *Albumului Macedo - Român, în 1880* la Stabilimentul pentru arte grafice Soccec, Sander & Teclui. Albumul conceput a fi „cartea în care cei mai iluștri scriitori ai Europei și ai românilor, vin să afirme dreptul fiecărei națiuni la limba și la altarele sale”. Pus sub binecuvântarea lui Calinic Miculescu, Mitropolit primat al României, albumul se dorea un „real simbol de pace”, prin respectarea drepturilor fiecăruia, între acesta aflîndu-se și dreptul de „a rămîne români pentru toți care sunt români și prin consecință, dreptul de vorbi românește.”

173 de colaboratori printre care V. Hugo,

A. Ubicini, F. Mistral, Leon de Rosny, Emil Picot, Edgar Quinet, V. Alecsandri, V. Micle, Ion Creangă, A. D. Xenopol, B. P. Hașdeu, etc. au dat Albumului caracterul unui „testament al alianței latine”. Albumul cuprinde studii, evocări istorice, versuri, proză, studii de lingvistică, de folclor, etnografie cu referire la comunitățile românești sud-dunarene.

Volumul „Voci latine: De la Frați la frați”, materializa ideea solidarității opiniei publice internaționale cu românii transilvăneni, respectiv cu Memorandiștii, și reunește 147 de telegrame, scrisori poezii, discursuri și articole semnate de oameni politici, savanți din lumea universităților: Jules Simon, B. Pandolfi, Angelo de Gubernatis, Luigi Palma, Cesare Cantu, Emil Picot, Giosue Crducci, Francois Mistral.

Prin secția Colecții Speciale, istoricul V. A. Urechia, a pus la dispoziția publicului lucrări importante pentru cercetători, a trasat istoria tiparului românesc și european prin colecționarea de tipărituri rare, a insuflat dragostea pentru arta tiparului, pentru frumos și pentru istoria neamului.

Colecțiile Speciale ale Bibliotecii V. A. Urechia, reprezintă o secție a marii școli a demnitații naționale, dar și drumul croit de carte ROMÂNILOR spre universalitate.

Dacă s-ar realiza un muzeu al bibliofiliei românești, Biblioteca V. A. Urechia din Galați ar contribui cu manuscrise și tipărituri unice, monumente de artă a tiparului și de cultură europeană.

Dacă se va înfăptui Biblioteca Digitală Europeană, Biblioteca V. A. Urechia, ar avea o contribuție deosebită, de valori patrimoniale de prim rang.

Misiunile culturale în centrele europene se pot realiza cu expoziții din colecțiile speciale, consolidînd imaginea pozitivă a României, prezentându-i pe români ca iubitori de carte, de cultură, deschiși spre globalitate.